

Rinze Ijbema - Handelingen 22, 16.

[1] Het wordt in 2016 gemakkelijker dan ooit om christen te zijn in Nederland. **[2]** Het wordt in 2016 eenvoudiger dan ooit om christen te zijn in Nederland en in de wereld. Het lijkt me goed om de eerste kerkdienst in 2016 met een duidelijke boodschap te beginnen, en dit lijkt mij een begrijpelijke boodschap. Nu is een duidelijke boodschap nog niet hetzelfde als een overtuigende boodschap, dus ik ga mijn best doen om je te overtuigen dat het waar is. Het wordt in 2016 gemakkelijker dan ooit om christen te zijn.

[3] Heb je die documentaire gezien over Aboutaleb, over de burgemeester van Rotterdam? Aboutaleb is een immigrant met een moslim achtergrond, die het geschopt heeft tot burgemeester van de tweede stad van Nederland. Het is een interessante man met een grote bekendheid en hij wilde wel mee werken aan een gefilmd portret van hemzelf als bestuurder en mens. En zoals vaker, aan zijn menselijke kant zaten dingen die blijven haken. Zoals zijn wens dat zijn dochters als ze verkering kregen het liefst thuis moesten komen met een moslim jongen. Oei! De burgemeester van Rotterdam discrimineert! Tenminste, volgens de reacties die ik heb gezien in de pers. Wat gebeurt hier?

Voorop: het gaat mij niet om de persoon van Aboutaleb. Ik heb het gevoel dat de man wel een dictatortje is en misschien moet je dat ook wel zijn om burgemeester te worden van een grote stad, en misschien is dat ook wel niet zo bruikbaar in je gezinsleven, dictatortje zijn bedoel ik. Maar als voor hem zijn moslim zijn een zaak van zijn hart is, natuurlijk lijkt het hem dan het mooist dat zijn dochters in die lijn verder gaan en als moslima's hun partner kiezen. Dat is geen discriminatie, geen afwijzen van mensen, maar weten wie je bent en waar je van droomt: dit zijn mijn idealen, en het zijn idealen die ik ook graag bij een ander zie.

[4] En nu stap ik over naar jou: natuurlijk laat jij je bij belangrijke keuzes die jij moet maken leiden door je hart en, kijk eens aan, jouw hart is van Christus, dus laat jij je leiden door Hem. Daarmee is niet alles gezegd, maar als je keuzes maakt, doe je dat met je Heer. Er is een tijd geweest, waarin je niet echt opviel, als je christelijke keuzes maakte. Iedereen deed dat, of in elk geval: iedereen leek dat te doen. Nou, dan heb je een dubbel probleem. Probleem één: is het wel een persoonlijke keuze, of volg je de meerderheid? Probleem twee: is het nog wel een keus van je hart,

of eerder gemakzucht? Kijk, en dat is mijn punt: die problemen heb je in 2016 niet meer. Je krijgt voortdurend kansen om met overtuiging christelijke keuzes te maken, persoonlijke keuzes.

[5] Maar hebben mensen niet gelijk, vandaag, wanneer ze godsdienst zien als de wortel van alle kwaad? Kun je niet beter je grote mond houden over wat jij wel of niet doet als christen, als je ziet hoeveel ellende religies veroorzaakt hebben? Op dit punt herinner ik je graag aan het gelijk van Herman Finkers. Hij noemde dit in zijn oudejaarsconferentie 'denken als een kip zonder kop.' En denken als een kip zonder kop is lekker makkelijk, maar je schiet er niet mee op. Doe je ogen open en gebruik je verstand. Godsdiensten zijn niet de bron van alle kwaad.

[6] In de 20ste eeuw zijn er minstens drie bewegingen geweest, die zichzelf expliciet zagen als niet-godsdienstig, maar als modern en zelfs wetenschappelijk verantwoord, en die drie bewegingen hebben elk voor zich in één eeuw meer ellende veroorzaakt dan welke godsdienstoorlog ooit. Het communisme van Stalin, het nationaalsocialisme van Hitler, en het Chinese communisme van Mao. Om die te evenaren hebben we als kerken nog wel een inhaalslag te maken. Wat is de conclusie? De conclusie is dat niet godsdienst de oorzaak van alle kwaad is. **[7]** De conclusie is dat de mens de oorzaak van alle kwaad is. Als je kerken afschaft, schaf je oorlogen nog niet af. Als je mensen afschaft misschien wel, maar is dat wat je wil?

En het werkt net zo op kleiner niveau. Niet alleen in de grote, wereldpolitiek, maar ook dichterbij huis. Er is nogal veel terechte kritiek op situaties van misbruik binnen de kerken. Herman Finkers kaartte dat op een oneerbiedige manier aan op 31 december, maar het punt is terecht. Alleen: hetzelfde gebeurt in sportclubs en bij de scouting. Opnieuw: als je de kerken afschaft, is het misbruik niet verdwenen, net zo min als wanneer je de padvinderij opheft of de sportverenigingen. Waarom niet? Omdat het kwaad niet in die clubs zit, niet in die organisaties. De conclusie is opnieuw: **[8]** het kwaad zit in de mensen.

En nu? Je kunt dus bewijzen dat niet alleen godsdiensten oorlogen veroorzaken, maar je lost er niet veel mee op... Het is waar dat je voor misbruik niet alleen naar kerken hoeft te kijken, maar daar wordt de wereld niet echt beter van... En nu? Makkelijk: het voordeel van bij Christus horen is dat je eerlijk mag zijn. Allerlei clubs en allerlei bewegingen zeggen dat zij de oplossing zijn van de ellende, en vervolgens sluiten ze iedereen uit die het er niet mee eens is. De enige club waar je leert dat het anders is, is de club van Christus, de kerk. Dit is de boodschap van de kerk in 2016, heel

eenvoudig: ik ben niet anders dan jij, God is anders dan wij. **[9]** Ik ben niet anders dan jij, God is anders dan wij. En dat haal ik bij Paulus vandaan.

Nu ben ik bang dat dit het moment is in de preek, dat de kijkcijfers hard onderuit gaan. Omdat het lijkt alsof het niet langer over jou gaat. Want jij bent Paulus niet, tenslotte. Sinds oudejaarsavond weet ik dat er een truc is om de aandachtscijfers hoog te houden, maar ik weet nog niet zo zeker of dat niet eigenlijk ook een vorm van misbruik is, dus dat moet maar niet. Wat kan ik zeggen? Ja, het gaat nu even over Paulus. Maar echt: het gaat ook over jou. Dat is eigenlijk het punt van het verhaal van Paulus hier. Denk maar eens mee.

Drie keer vertelt Lucas in het boek Handelingen het bekeringsverhaal van Paulus. De eerste keer wanneer het gebeurt, op weg naar Damascus, Handelingen 9. De tweede keer hier, Handelingen 22, zijn verdedigingsrede tegen de Joden. En dan verderop nog een keer, Handelingen 26, als Paulus zich verantwoord tegen koning Agrippa. De eerste keer, bij die bekering, is de kernboodschap: Jezus is Koning. De tweede keer, Handelingen 22, is de boodschap: Jézus is Koning. De laatste keer, bij Agrippa: Jezus is Kóning. Goed. Je kunt er van op aan dat Lucas niet drie keer hetzelfde verhaal vertelt, als dit verhaal het niet waard is. Paulus' bekering.

[10] Ik ben niet anders dan jij; God is anders dan wij. Het eerste wat Paulus doet is dat hij, als Joodse christen, naast zijn Joodse broers en zussen gaat staan. 'Ik ben niet anders dan jij.' Opgegroeid in Jeruzalem, geschoold in de Farizeese traditie, zelfs in hun hekel aan Christus was Paulus niet anders dan zij. Maar, zegt Paulus, God bleek anders te zijn dan wij. Hij bleek Christus te zijn. En Christus liet Paulus onderuit gaan, plat op zijn snufferd. En ene Ananias, ook al zo'n zuivere Jood, mag hem de hand toesteken. Kijk dan, zegt Paulus: wij zijn niet anders dan jij; maar God is anders dan wij. En zo nodigt Paulus zijn Joodse broers en zussen uit om zijn privé-verhaal tot hun eigen persoonlijke verhaal te maken.

[11] Het bijzondere is dat zoiets al eerder aan de hand was. Eigenlijk was het altijd al de boodschap van Israël voor de volken geweest. 'Wij zijn niet ander dan jij; maar God is anders dan wij allemaal.' De Bijbel in een notendop: Adam, de mens, ging onderuit, en God gaat verder met Israël. Maar het aparte van Israël zat niet in Israël zelf, maar in Israëls God. Want Israël zelf was niet anders dan wij. Dat was het punt: God kan met gewone mensen, kinderen van Adam, bouwen aan zijn Koninkrijk. Wij zijn niet anders, God is anders.

Maar toen bleek dat inderdaad het verhaal van Israël opnieuw het verhaal van Adam was. Ook Israël ging onderuit, krabbelde op, ging weer onderuit. Totdat, zegt Paulus, Christus kwam. **[12]** Echt Jood, echt mens, niet anders dan wij. En ook Hij ging onderuit. Maar God stak Hem de hand toe. Want voor Hem gold niet alleen dat Hij niet anders was dan wij, maar ook God was geen ander dan Hem. En nu komt in de uitgestoken hand van Ananias God zelf naar Paulus toe, en in de hand van Paulus naar de Joden op het tempelplein en zo verder. En dan is de boodschap niet: wij zijn supermensen, wij zullen het wel fiksen. De boodschap is: wij zijn mensen net als iedereen, alleen God kan iets fiksen. Ik ben niet anders dan jij, God is anders dan wij. En God is gekomen in Christus.

En dan kun je aan het verhaal van Paulus zien hoe makkelijk het is en hoe eenvoudig, om christen te zijn. 'Saul, broeder, open je ogen. Wat aarzel je dan nog? Sta op, laat je dopen en je zonden wegwassen, terwijl je zijn naam aanroept.' Ik zei je al dat het verhaal van Paulus ook het verhaal van ieder van ons is. Paulus zegt: ik ben een Jood. Een Jood moest zeggen: ik ben een mens. Jij kunt het tegen je buurman zeggen: ik ben een mens. Precies gelijk. Maar God heeft mij laten zien wat ik al wist: dat ik als mens zonder meer niet in staat ben mijn roeping te vervullen. Integendeel. Maar ik heb gezien dat Christus zijn roeping, mijn roeping, onze roeping wel heeft vervuld – en dat jij en ik bij Hem mogen aansluiten, gratis en voor niets.

[13] En het is de doop, die je het hele verhaal vertelt. De speech die Paulus hier houdt, hij weet het nog niet, wordt zijn afscheidsspeech van zijn Joods broers en zussen. Hij weet het nog niet, maar op het moment dat Lucas het allemaal achteraf opschrijft, weet Lucas het wel. Bij dit afscheid hoort dat Paulus frank en vrij verteld dat hij is gedoopt om te laten zien dat hij is aangesloten bij Jezus Christus en de andere volgelingen van de Weg. Zijn doop laat zien wat Jezus heeft gedaan. Christus heeft de wereld opengeboren: God, die anders is dan wij, heeft een weg naar ons gevonden, om met ons een schoon begin te maken.

[14] Daarmee is de doop als het ware een paspoort van het koninkrijk van God. Je doop vertelt aan jou en aan de hele wereld: hier is een mens, een echte mens, van huis uit bron van alles wat er mis gaat, die asiel heeft gevonden in het beloofde land van Gods koninkrijk. Hier is je paspoort, is getekend, God, Vader, Zoon en Heilige Geest. En natuurlijk kun je er voor kiezen om je paspoort niet te gebruiken. Je kunt het in een laatje leggen en vergeten. Dan kun je je ook makkelijker aanpassen aan mensen om je heen, zodat ze geen lastige vragen stellen. Over waarom jij van harte christen bent en dat dat gevolgen voor je heeft. Of je kiest er voor te zijn wie je bent. Echt mens, als kind van God.

[15] Maar heb ik dan wel gelijk als ik zeg dat het in 2016 gemakkelijker is dan ooit, om christen te zijn in Nederland? Het antwoord is natuurlijk 'nee,' als je naar de consequenties kijkt. Je hebt nog al wat uit te leggen als je christen bent, vandaag. En er is geen garantie, dat je boodschap overkomt. Want het gaat wel over een God, die anders is dan wij. Maar het punt blijft: God geeft je vaker dan ooit de gelegenheid om zijn getuige te zijn. Weet je, ik weet niet of jij ook goede voornemens hebt voor 2016. Ik had er eentje, en die is al weer mislukt. 3 Januari. Tsja. Hier heb ik een goed voornemen voor je, waar je eigenlijk niets voor hoeft te doen, omdat God het werk voor je doet. Hij geeft je vaker dan ooit de gelegenheid om te vertellen waarom jij de keuzes maakt die je maakt, waarom jij je hart volgt zoals je het volgt. Samen met je Heer.

Net zoals bij Paulus, zo heeft God bij jou en bij mij ingebroken. Net zo? Ik weet het natuurlijk niet van jou, maar God heeft mij nooit zo als Paulus het licht laten zien. Gek genoeg is de ervaring van veel gelovigen, en misschien ook wel van Paulus zelf, dat God je net zo goed het donker kan laten zien. En dat je Hem daar vindt. Of dat je Hem daar dwars door heen vindt. God heeft bij mij ingebroken. Ik heb het niet bedacht, ik heb het niet gezocht, het was zijn initiatief en het was zijn idee. En ik ben niet de enige bij wie Hij heeft ingebroken. Hij doet het de hele tijd, bij mensen zoals jij en ik.

Hij heeft bij veel van ons, zoals we hier zitten, ingebroken op het moment van onze doop. Mijn doop is geen bewijs van mijn goede gedrag, maar van het goede gedrag van Christus. Ook als ik ben gedoopt aan het begin van mijn bestaan, het laat alleen maar zien hoe God iets nieuws kan beginnen in een mensenleven. Jij hoeft God niet te zien voordat Hij jou kan zien. En zo is Hij met jou ook dit jaar nieuw begonnen. Hij breekt dit jaar voor je open en creëert voor jou een pad waar jij dan langs kunt gaan. Is het een weg die jij kunt overzien? Natuurlijk niet, jij bent een mens zoals ik en zoals wij allemaal. Maar onze God is anders. En Hij vraagt jou niet je hele leven of alleen maar een nieuw jaar te overzien. Hij pakt je bij de hand en nodigt je uit een eerste stap te zetten, de eerste stapjes van je leven, van een nieuw jaar, van elke nieuwe dag.

'Open je ogen. Wat aarzel je dan nog? Sta op, laat je dopen en je zonden wegwassen, terwijl je zijn naam aanroept.'

Amen.